

Dinsdag 20 februari

Deze ochtend brachten we door in Urbino, waar in de tijd van de Renaissance Rafael van Urbino en Federico da Montefeltro een grote rol speelden.

Meneer Makkenze gaf eerst een kleine introductie in de bus. Rafael van Urbino was geboren in 1483 en zijn vader werkte als dichter en schrijver aan het hof van Urbino. Rafaels ouders stierven echter jong en Rafael verhuisde al op jonge leeftijd naar Florence, waar hij kennis heeft gemaakt met Michelangelo. Rafael kon prachtig schilderen en werd op een gegeven moment uitgenodigd door paus Julius II om te werken in de kerk. Hij heeft zich als architect beziggehouden met het afmaken van de Sint Pieter en werd benoemd tot conservator van Romeinse oudheden. Hij moest ook de overleveringen van de klassieke oudheid administreren. Daarnaast heeft Rafael tegelijkertijd met Michelangelo aan de Sixtijnse Kapel gewerkt en, nadat hij de fresco's van Michelangelo had gezien, moest Rafael, die best arrogant kon zijn, toegeven dat Michelangelo écht een grotere meester dan hij was. In Rafaels schilderkunst zijn typische kenmerken van de Renaissance te zien. Zo heeft Rafael zichzelf gezet in zijn schilderij 'De school van Athene' naast veel wetenschappers uit de klassieke oudheid.

Frederico de Montefeltro (1422 - 1482) was graaf van Urbino in de tijd van de Renaissance en speelde een grote rol voor de stimulatie van de Renaissance. Frederico gebruikte kunst als propaganda. Hij wilde uitstralen dat hij de hertog was die het volk verder zou helpen en dat de Montefeltro dynastie sterk en eeuwig is. Zo heeft Frederico zich met zich met zijn tweede vrouw, Battista Sforza, laten portretteren in een dubbelportret. Op dezelfde manier als Romeinse keizers zich lieten portretteren.

Frederico was een huurgeneraal, die met slimme strategieën veel gevechten won. Toen hij in Urbino aan de macht kwam was zijn positie erg wankel. Zijn halfbroer was net vermoord door het volk, dus Frederico moest zo snel mogelijk het respect van het volk winnen.

Daarvoor gebruikte hij Plato's plaatje van de ideale vorst. Volgens Plato vocht de ideale vorst, maar studeerde hij ook. Een vorst moest wijs én sterk zijn.

De latere hertogen in de Montefeltro familie hebben dit aangehouden. Er is een enorme universiteit gebouwd door één van de laatste hertogen van de Montefeltro dynastie en dat is nog steeds zichtbaar in de stad. Er zijn zo'n 25.000 studenten in de stad en slechts zo'n 15.000 'gewone' inwoners.

Eenmaal in Urbino aangekomen, beginnen we bij het Paleis van Frederico. In Urbino was het paleis belangrijker dan de kerk, een kenmerk van de Renaissance.

Overall in het paleis zijn adelaars te zien en de letters FE DUX. De adelaar is het symbool van de familie Montefeltro en FE DUX staat voor de leider Frederico. Het hoort macht uit te stralen.

Het dubbelportret van Frederico en Battistina is gemaakt door Piero della Francesca, een typische renaissanceschilder. Hij was een meester van het perspectief, schilderde veel expressie, de lichtval klopte en alles was anatomisch correct.

Verder zijn er ook eenhoorns te zien in verschillende decoraties. De eenhoorns staan symbool voor Engeland. Frederico had als huurgeneraal gevochten voor Engeland en had als dank lidmaatschap van de ridderorde van de kousenband, een zeer prestigieuze Engelse ridderorde, gekregen.

Elk aspect in het paleis heeft de bedoeling de gasten te imponeren. Zo is er een schilderij dat Frederico lezend in een harnas afbeeldt, weer de ideale vorst van Plato. Ook zijn alle deuren met houtwerk versierd, elk met symboliek die Frederico en de Montefeltro dynastie in een goed licht zetten. Er is ook een kleine kamer waarvan alle zijden zijn bedekt met houten panelen waarop wetenschappers uit de geschiedenis zijn afgebeeld. Frederico was zelf

geen wetenschapper, maar hij wilde wel geleerdheid uitstralen. Op de panelen zijn o.a. Hiëronymus met de Vulgata, zijn bijbelvertaling in het Latijn, Aristoteles en Dante Alighieri. Op een van de panelen is ook een eekhoorn te zien, want zoals een eekhoorn nootjes verzamelt, zo verzamelt Frederico kennis.

In een andere grote zaal hangt 'de ideale stad', een schilderij van Piero della Francesca. Volgens hem was de ideale stad symmetrisch, harmonisch en met menselijke maat. Daarnaast was zijn ideale stad typisch van de Renaissance, want deze stad zou een meer horizontaal beeld hebben, met de focus op hier en nu, niet wat er boven allemaal gebeurt. Frederico heeft deze stijl in Urbino aangehouden.

Vervolgens komen wij in de zaal van Battista aan. Deze zaal is rijk versierd met babyjongetjes, want Battista moest een zoon krijgen om troonopvolger van Frederico te zijn, maar ze kreeg alleen maar dochters. Het was niet precies duidelijk hoeveel dochters, maar misschien wel een stuk of 8. Men dacht dat de decoratie ervoor zou zorgen dat er sneller een zoon zou komen. Het is Battista uiteindelijk wel gelukt een zoon te krijgen. Maar Battista was meer dan een moeder. Ze was erg intelligent en Frederico waardeerde haar heel erg. Toen Battista overleed, heeft het Frederico ook erg geraakt. Hij heeft het beroemde dubbelportret ná haar dood laten maken, als eerbetoon. In het schilderij staat zij gelijk aan hem.

In de volgende ruimte zien wij een schilderij van Joos van Wassenhove. Dit is het schilderij waarop Jezus het brood en de wijn uitdeelt. Opmerkelijk is dat Frederico ertussen staat. Hiermee wilde hij zeggen dat hij een oprechte christen was. Schijnbaar was hij ook een groot bewonderaar van Franciscus van Assisi.

Hierna kijken we nog naar de wandtapijten. Die laten de link zien tussen de noordelijke en zuidelijke Renaissance. Meestal als we het over de Renaissance hebben, hebben we het over de Italiaanse Renaissance, maar in het noorden bloeide de belangstelling voor de klassieke oudheid ook. De tapijten zijn gemaakt in Vlaanderen en laten dus de connectie tussen de twee gebieden zien. Meneer Makkenze haalt ook nog even een citaat van een Duitse professor aan: 'De Renaissance is de uitvinding van de bril en van de boekdrukkunst.' De belangstelling voor de klassieke oudheid en wetenschap uit de klassieke oudheid is nooit echt verdwenen, maar pas met die twee uitvindingen konden ideeën snel worden verspreid en kon het 'grote gesprek' tussen geleerden in Europa tot bloei komen. De wandtapijten dienden in die tijd vooral als verwarming en als boodschap voor de gasten. Het waren christelijke taferelen en moesten dus dezelfde boodschap geven als het schilderij van Joos van Wassenhove.

Na het paleis liepen we door naar het geboortehuis van Rafael van Urbino, waar hij tot zijn 14e heeft gewoond. Door het netwerk van zijn vader kon hij wel al op jonge leeftijd beginnen met schilderen aan het hof en hij schilderde op 7-jarige leeftijd een fresco van Maria met het kind. Rafael heeft in zijn leven veel *madonna's*, vrouwenportretten, geschilderd en stond er ook bekend om. Veel van Rafaels kunst is niet te zien in zijn ouderlijk huis, omdat hij het op jonge leeftijd heeft verlaten en daarna nooit meer is teruggekomen, maar er is wel een collectie van keramiek te zien. Keramiek was erg belangrijk voor Urbino, want met deze keramiek werden verhalen verteld. De materialen voor het decoreren van keramiek werden vooral geproduceerd in Urbino en Urbino produceerde zelf ook veel keramiekwerken.

Aan het einde van deze dag rijden we door naar Ravenna, waar we de volgende ochtend tijd zullen besteden aan een aantal belangrijke historische figuren.